

Michael Friedrich Quade Johann Heinrich Wübbaer

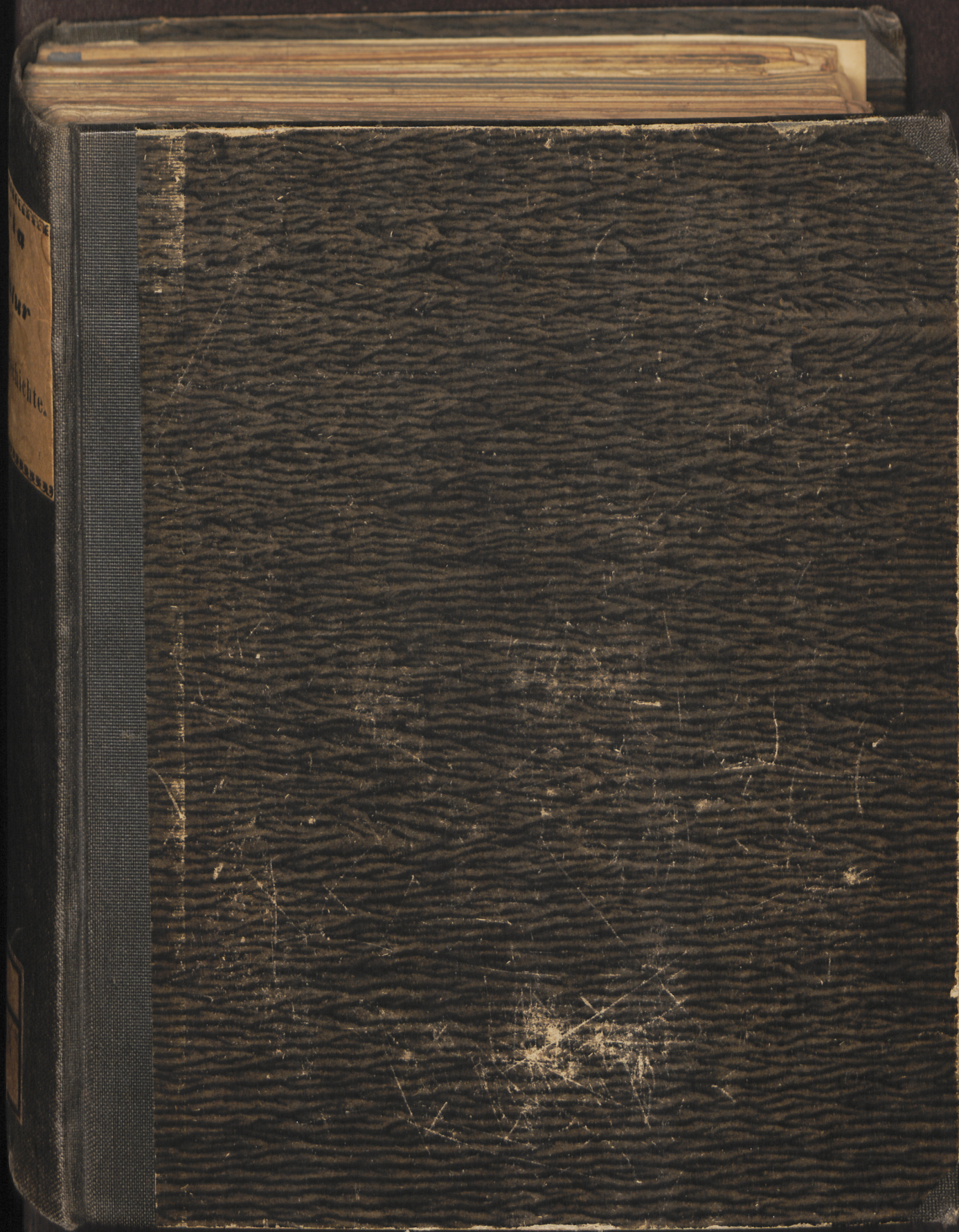
**Dissertationis Ex Historia Literaria, De Viris Statura Parvis Eruditione Magnis :
Quaestiones Praeliminares ; Die 22. Maji Ao. 1706.**

Gryphiswaldiae: Adolphi, [1706]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn830121048>

Druck Freier Zugang

B6-1053¹⁻³¹

Ex
Bibliotheca
Academiae
Rostochiensis

2.

3.

4.

7.

25
L. B. V.
DISSERTATIONIS
EX HISTORIA LITERARIA,
De
VIRIS
STATURA PARVIS
ERUDITIONE MAGNIS,
Quæstiones Præliminares,
Consentiente,
Amplissimo Philosophorum Ordine
In Academia Gryphisw.

Placido Eruditorum Examine submitunt

PRÆSES

M. MICH. FRID. QUADÉ,

Zachan. Pomer.

&

RESPONDENS

Jo. HENR. WÜBBÆR, *Wurfato Bremens.*

Die 22. Maji Ao. 1706.

GRYPHISWALDIÆ,
Typis GEORGII HENRICI ADOLPHI,
Reg. Acad. Typogr.

Summe Venerabili in Christo Patri

atque

Immortalium in universam Christi Ecclesiam merito-
rum THEOLOGO,

V I R O

Magnifico & Excellentissimo

**DN. D. JO. FRID.
MAYERO,**

Palatii Cæsarei Comiti, S. R. M. Suec.
Consiliario in Sacris Primario, Gryphiswaldensis Aca-
demiae Pro-Cancellario Perpetuo & Professore Primario, Con-
sistorii Regii Præsidi, Superintendenti totius Pomeraniae Sue-
cicae & Rugiae Generali, ad D. Nicolai Pastori, Faculta-
tis Theol. Decano Spectatissimo & Universit.

h. t. RECTORI,

*Domino Mecænati, Patrono atque Præceptori
humillimo summæ observantiæ ac pietatis cultu
atatem suspiciendo,*

Dissertationem hanc qualemcunque grati animi tesseram,
cum multa studiorum suorum commendatione atq; prolifix-
simo salutis voto, sacram esse voluit ac debuit

TANTI NOMINIS

Cultor devotissimus

RESPONDENS.

Q. B. V.

PROOEMIUM.

Um illi demum rite recteque præfati mihi videantur, qui instituti sui & causas & methodum tractationis ordine æque ac in compendio præmittunt: Hinc, ne ipse ego justam aliorum incurram censuram, mox in limine B. L. latere nolui, me in Dissertatione hac 1) *non Elogiographi* officio defuncturum, & undique conquisitis argumentis, quicquid in genere ad Brevitatis staturæ laudem facere queat, in medium prolaturum. Præterquam enim quod verear, ne idem mihi eveniat, quod olim *Sophista* cuidam librum à se scriptum recitare paranti, (qui, interrogatus ab *Antalcida*, quodnam esset argumentum? cum respondisset: *Herculis Encomion*: quis, inquit *Antalcidas*, illum vituperaret? *Supervacaneum* existimans in iis laudandis tempus terere, qui uno ore ab omnibus prædicarentur) insuper vix credam fore, qui aliis staturæ brevitem exprobrando *fatuis* sese annumerari desiderent à *Phutarcho* *Commentar. περὶ Φυγῆς*: Labore hoc me quoq; super sedere posse judicavi, ne actum egisse videar, cum prolixius jam idem argumentum sint prosequuti, *Erycius Pute-*

A

arius

anus, cujus *Parvorum Encomion* *Caspar Dornavius* refert *Tom. I. Amphitheatri Sapientie Socraticae Joco-Seriae* p. 792. seqq. *Albertus Wichgrevius* Oratione habita in illustri ad Varnum Academia teste *Io. Eysio* Hamburgens. in *Discursu suo pro statura hominum Proceritate* p. 8. quæ postea 1627. Francofurti sub Titulo *de Μηνανθεώπαις* sive Homulis lucem vidit. *Sam. Rosa* Disp. peculiari de *Pusilla statura Prae eminentia Colon.* ad Spr. 1675. citante *Mart. Lipenio* in *Biblioth. Reali Philosophica Tit. Statura*, & qui primo loco nominandus erat *Theophilus Raynaudus* infinitæ lectionis Jesuita in *Laude Brevitatis*, quæ seorsim primum prodiit *Gratianopoli*. Anno 1649. 8v. postea *Tom. XIII. Opp. inserta. Sect. III. Cap. IV. p. 479. seqq.* (2) Non mihi animum esse ad longinqua nunc abire, virosque hic dare quoscunque aut rerum gestarum magnitudine illustres, aut arte præ ceteris insignes atq; excellentes. Non enim prolixè laudabo *Alexandrum M.* universi fere orbis Domitorem: non commemorabo *Pipinum Primum* ex Principe Francorum Regem: disimulabo *Attilam* mundi terrorem & Dei flagellum: non arcessam huc ex *Carolo Sigonio* *Narsetem Persum*, ex *Dione Antonium Caracallam*: tacebo *Herculem* excelsorum spirituum Prototypon, aliosque innumeros Brevis staturæ Heroes, de quibus merito illud *Virgilii* dixeris quòd *libr. IV. Georgic. vers. 83.* ad apes transfuit:

Ingentes animos Angusto in Corpore versant.

Sed (3) eos saltem recensere, qui doctrinâ & scriptis ex Eruditorum Ordine in ora virum etiam à morte venire meruerunt: Neq; hos omnes, quis enim numerum iniret? Verum selectum quendam institutam Celeberrimorum in quacunq; scientia & literatura Virorum, quorum non solum Eruditionem sed & Prosopographiam, literis consignando, dignam judicarunt, quæ Posteris admirationis esset argumentum Scriptores, quos omnes evolvere atque propriis tractare manibus licuit, adjunctus ornatissimâ pariter & instructissimâ, indigno mihi fideique meæ concreditâ Bibliothecâ, *Summe Venerandi in Christo Patris & Theologi immortalium in Universam Christi, Ecclesiam meritorum, Magnifici h. t. RECTORIS & Acad. Pro-Cancellarii Perpetui, DN. D. JO. FRID. MATERI, Patroni, Evergetæ ac Præceptoris, humillimo pietatis & obsequii cultu, quoad Spiritus meos reget artus, suspiciendi.* Ceterum hos mihi, quibus brevis hæc nostra opella terminabitur, fines posui, ut prius quam ad recensum Virorum brevis staturæ eruditorum pedem promoveam, in qua annorum series, prout in vita se invicem exceperere, ordinem mihi præscribet, *Questiones* aliquot, quarum argumentum Proœmii terminos excedere, & tamen non omnino commode à me intactum relinqui posse, mihi videbatur, quanta fieri potest brevitate expediendas præmittam. Qui conatus ut feliciter & ex sententia succedant, Te, ô Deus *ἀπροσωπολήπτης!* Tuumque auxilium supplicibus juxta ac calidissimis imploro precibus.

A 2

Qv.

28

26

Qv. I. An Adam fuerit gigas?

Merito sollicitos nos habet Quæstio hæc de statura Primi ejusdemq; sapientissimi mortalium, tantoq; magis, quanto certius est in definienda illa non unam Doctis hæerere sententiam. Mittimus nunc, tanquam ab instituto nostro aliena, quæ de *Adamo Pisciforme*, *Androgyno* ut & monstrosa illa Primi Hominis *Statura Bicornipore* scil. & *Collaterali* Judæi eorumque Doctores nugantur: Ut ex *R. Samuele Bar - Nachman* recenset *Menasse Ben Israel* in *Conciliatore* p. 14. Latin. Edit. Francof. 1633. ac sententiæ illius Patronos laudat *R. Salomonem*, *R. Aben-Efra*, *R. Bahye*, *R. Eliezerum Germanum* & *Isaacum Carum*, quibus adde ex *Bereschit Rabbat* *R. Mosis Haddarschan* apud *Raymundum* in *Pug. Fid.* Part. III. dist. 2. Cap. III. n. 1. *R. Jeremiam* & ex *Observat. Josephi de Voisin* ipsum *Rambam* in *More Nebhochim*, quem tamen ut ab hac opinione absolvat, verbaq; ejus secundum sensum aliquem occultum intelligenda esse Lectori persuadeat, nullum non movet lapidem. Neque tamen præter Judæos quoque alieni sunt ab hoc monstro *Plato* in *Symposio*, *Franciscus Georgius Venetus* in *Problemat. Script. S. Tom. I. Probl. 29.* *Augustus Steuchus Chisamensis Episcopus* in *Cosmopoeia* s. *Comment.*

ment. ad tria Priora Cap. Genes. Tom. 1. Opp. p. 686. seqq. Edit. Paris. 1578. Fol. cum *Anonymo* quodam in Francia apud *Cornel.* à *Lapide* ad Genes. I, 27. Quos tamen aliosque monstrosæ hujus opinionis Patronos accuratior Sacri Textus inspectio uno veluti ictu prosternit: Neque enim Moses dicit כרא אתו *Creavit illum*, sed כרא אתם *Creavit illos*, adeoque distincta duo separataq; individua, Masculum scil. & Fœmellam, fuisse indigitat.

Sed ut in rem præsentem redeamus: *Genebrardus* in *Chronographia*, & *Jo. Lucidius* *Libr. 1. de Emend. Temp. Cap. IV.* Adamum proceritate corporis fuisse Gigantem, quinimo gigantum omnium, qui unquam fuerunt, maximum, affirmant, idque adducti *Versione Vulgata* loci illius *Josuzæ* Cap. XIV. vers. ult. *Nomen Hebron ante vocabatur Cariath-arbe: Adam maximus ibi inter Enacim situs est.* Enacim autem gigantes fuisse probant ex relatione virorum, quos Chanaan exploraturos emiserat Moses Num. XIII, 32. 33. *Populus, inquit, quem aspeximus, proceræ staturæ est: Ibi vidimus monstra quadam filiorum Enac de genere Giganteo, quibus comparati quasi locustæ videbamur.* Atque hinc concludunt: Si Adam maximus fuit comparatione Enacinarum gigantum, liquere, eum gigantem fuisse maximum. Quod autem *Josuzæ* l. c. Adamus, i. e. Primus totius humani Generis Prens intelligatur, autoritate *Hieronimi* confirmari posse censent, qui super *Cap. XXVII. Matthæi* asseveranter scribat: *Adamum non in monte Calvarie ut mul-*

*ti putarint, sed in Hebron, ut tradit Josua (eo scil. quem memoravimus loco) sepultum esse. Verum & hi procul dubio commentum suum hauserunt ex Rabbinis, quorum prolixum Catalogum nectit Moses Barcephas in Libro quem scripsit de Paradiso Cap. XIV. Rabbini enim, refertissimi quippe in fabulis adinveniendis, ut giganteam Adami asserant staturam, comminiscuntur: Adamum in Paradiso terrestri, qui immenso oceano interfuso à nostro nunc orbe disjunctus fuerit, à DEO locatum, cum propter peccatum ex eodem ejiceretur, suis pedibus (tanta enim eum corporis fuisse Proceritate) transmissis oceano in hunc nostrum orbem venisse. Sedes vero Fabulæ hujus est in *Mischna Talmud*, cujus verba ex *Massechet Sanbedrin*, פ'ר אחר דיני ממונות fide *Raymundi* l. c. hic damus. Dixit Rab, Adam primus à fine mundi usq. ad finem ejus creatus est, sicut dictum est Deut. IV, 32. A die quo creavit Deus hominem super terram & ab extremo cælorum usq. ad extremum cælorum: Cumque superfuit, vel putuit per peccatum, posuit Deus manum suam super eum & minoravit eum, sicut dictum est Psal. CXXXIX, 5. Retrorsum & ante formasti me & posuisti manum tuam super me. Idem quoque habetur *Massechet Bava Batra* פ"ה. Post fabulosam autem hanc diminutionem variè Rabbini inter se digladiantur circa staturam Adæ à Deo relictam: Alii enim cum *R. Jodan* centum cubitorum illam fecerunt, alii cum *R. Simeone* tantundem addiderunt, alii cum*

cum *R. Eleazare* trecentorum fuisse dixerunt, alii denique cum *R. Abau* ad nongentos cubitos accreverunt. *conf. R. Avahu in Bereschit Rabba Paraschia 12. pag. 14. col. 3. & 4.* & si quis his aliisque de fabulosa Adami statura delectetur, præterea addat ipsum *Bereschit Rabba Paraschia VIII. & XIV. & R. Simeonem in Jalkut. pag. 6. col. 3.* Edit. Venet. ex quibus potiora huc spectantia collegit *D. Julius Bartoloccius de Celleno Congregat. S. Bernardi Ref. Ord. Cisterc. & S. Sebastiani ad Catacumbas Abbas Part. I. pag. 64. seqq. Bibliotheca Magna Rabbinica, quæ Romæ 1675. Tomis IV. Fol. prodiit.*

Verum in his Rabbinorum nugis refellendis tempus aliquod aut operam ullam consumere merito superfedemus, cum eas enumerasse sit refutasse. Ad *Lucidium* tamen & *Genebrardum* eorumque rationes examinandas paucis revertimur. Has autem firmas parum, quin etiam ipsis Sacræ Scripturæ Oraculis parum consentaneas esse, in confesso est.

Nolo equidem cum *Marco Varrone* apud *Gell. N. A. L. III. c. 10. Macrobio L. 1. c. 20. Strabone L. XVII.* Ex Patribus cum *Chrysofostomo in Caten. in Genes. Damasceno in Catena, Ambrosio de Noa c. 4. & ex ipsis Judæis cum Iosepho L. 1. Antiqv. Judaic. c. 5. & Philone de Gigantibus, aliisque; (quos fuscè enumerat*

Leon-

Leonh. Marius, D. & Prof. Theol. Coloniensis in Digressione de Gigant. ad Cap. vi. Gen. 4.) in dubium vocare, vel prorsus inter fabulas referre, adeoque allegoricè non historice interpretari, quæcunque de Gigantea hominum traduntur magnitudine, cum in contrarium testium nubes pro aientium sententia ex Sacris pariter & Profanis Scriptoribus adduci queat, qui extitisse Gigantes h. e. vasta & inusitata corporis mole & robore homines uno ore affirmant, ut adeo de hujus rei veritate velle ambigere, meridiana luce esset cœcutire.

An vero Adam in horum numerum referri possit est de quo maxime dubitamus. Spiritus S. enim originem Gigantum diu post mortem Adæ, mox scil. ante tempora Diluvii, cum videlicet humanum genus immanissimis flagitiis atque sceleribus corrumpi cœperat, restringit: *Gigantes, inquit, erant super terram in diebus illis; Postquam enim ingressi sunt filii Dei ad filias hominum, illisq; pepererunt, isti sunt potentes à seculo viri fame.* Gen. VI, 2.

Neq; Josuæ locus quicquam pro eorum militat sententia: ut enim taceam longe aliter illum vertisse LXX. Interpretes, quotusquisque est qui ignoret, *Ada* vocabulum in translatione non semper Proprium esse Primi hominis, sed commune etiam & appellativum, idem apud Hebræos significans ac apud Latinos vox *hominis*, ut adeo sensus sit illius loci: Propterea Urbem Hebron olim dictam fuisse civitatem Arbe, quod *Arba* homo inter Enacinos maximus ibi fuerit; Maximus autem dici poterat, vel nominis celebritate & rerum gestarum gloria, vel Principatus amplitudine, poten-

potentiâ & diuturnitate, vel denique, quod urbis illius conditor aut gentis Enacinatorum fator & Parens extiterit: Conf. cap. XV. 13. cum præced. cap. XI. 21. Quam sententiam confirmare videtur accuratior Originalis Textus consideratio: ille enim ad verbum latine redditus sic habet: *Nomen Hebronis olim fuerat Cariat-Arbe, is fuerat homo inter Enacinos maximus.* Adamum vero Protoplastum ibidem fuisse humatum, non satis validè auctoritati Hieronymianæ superstruitur, cum eadem firmitate illi opponi possint *Cyprianus in Sermon. de Resurrect. Christi, Epiphanius Libr. II. contra Hæres. Cap. ult. Augustinus Sermon. LXX. qui est de Immolat. Isaac* aliique innumeri, qui uno ore affirmant, Adamum in monte Calvariæ esse sepultum: quos tamen *Io. Baptista Vialpandus* cum *Hieronymo* conciliare studet *Apparat. Urbis ac Templi. Part. I. lib. I. cap. 9. p. 36. col. 2.* statuens, utroq; in loco Adamum esse sepultum, primo quidem in Hebrone, post autem tempore inundationis, Noam ossa Adami sustulisse, atq; inter filios distribuisse, ex quibus Sem Caput Adami nactus illud in Calvariæ loco sepeliverit, qua in conjectura de assensu *Iac. Edesseni Syri & R. Simeonis Hesraitæ* sibi gratulatur. Deniq; si vel maxime concedatur dicto loco de Adamo i.e. Primo homine sermonem esse, aliæ tamen subesse possunt rationes, cur vocetur maximus; vel quod immediate à Deo supernaturali modo creatus, origo fuerit & seminarium totius generis humani, vel quod singulari-

B
bus

bus à Deo præ ceteris hominibus ornatus & cumulatus fuerit beneficiis, utpote justitiâ originali, insigni rerum scientiâ, immortalitate & felicissimo Paradisi terrestris domicilio &c. Conf. ad hunc Josuæ locum Commentarios *Andree Masii Antwerp. Ao. 1574.* Jesuitarum *Cosmæ Magaliani Bracharensis, Turnoni Ao. 1612.* & *Nic. Serarii Paris. 1610. & Moguntia 1622.* Fol. editos.

Qv. II. An ergo Prisci, præsertim Antediluviani, ut longævitate ita quoque Statura antecedant homines quos nostra nunc profert ætas?

Affirmant id haud pauci, qui, ne gratis idem asseruisse videantur, & rationibus & Authoritatibus suam fulcire opinionem conantur. In subsidium enim vocant Scripturam, scilicet illud *Esdrae Lib. IV. cap. V. 52.* Considera ergo & tu, quoniam minori statura estis præ his, qui ante vos, & qui post vos, minori quam vos, quasi jam senescentes creatura & fortitudinem juventutis prætereuntes: & *Pauli Rom. VIII, 20, 21.* quod vanitati mundus sit subjectus, & quod liberandus sit à servitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei. Laudant præterea sententiæ suæ Patronos, ex **POETIS**, *Homerum Iliad. Lib. V. & XII. Virgilium Æneid. Libr. XII. v. 899. seq.* *Horatium Libr. III. Od. VI. Furdenalem Satyr. XV. vers. 69. seqq.* *Lu-*
cre-

cretium Libr. II. vers. à fin. 23. seqq. Ex PHILO-
 SOPHIS & MEDICIS *Varronem* apud
A. Gellium Libr. III. cap. X. *Plinium* *Hist. Nat. Lib. VII.*
Cap. XVI. Jo. Casum *Oxoniensem* Libr. VIII. *Comment. Phy-*
sic. p. 956. seqq. Æmil. Parisanum *Nobil. Exercit. Lib.*
I. Exercit. 10. Marcellum Donatum *Medic. Mantu-*
anum Lib. IV. cap. 14. *Petrum de Peramato* Lib. de
Evacuand. Rat. cap. 24. Iac. Dalechampium
Medic. Cadoniensem Lib. II. de *Peste. Nic. Nancelium*
Tract. de Analogia Microcosmi ad Macrocosmum Lib. VII. coll. 1190.
E. & 1192. C. imo ipsum Galenum *Comment. 2. in Hippocr.*
de Fracturis *Tex. 27. & Hippocratem* VI. *Aphor. 28. 29.*
 30. Ex PATRIBUS *Cyprianum* Libr. adv. *De-*
metrianum f. 233. *Ambrosium* *Epist. XLII. Augu-*
stinum Lib. XV. de *Civit. Dei* *Cap. IX. & 2v. V. T. qv. 28.*
Sidonium Apollinarem Lib. VIII. *Epp. 6. &c. &c.*
 Quibuscum rationem asserti sui reddituri, ad decanta-
 tum illud *Natura Senium* atque labescentem mundi sene-
 scentis vigorem confugiunt: Scilicet *Naturam* quoti-
 die in pejus ruere, à pristino nitore & robore deficere
 omniaque per sensibilem defectum & paulatinum dis-
 cessum ad exitum progredi, ajunt,

B2

In-

Inter sexcenta autem alia quæ de Elementis, Lapidibus, Plantis, Animalibus Brutis &c. afferre solent & in compendio videri possunt ap. *Io. Casum* l. c. & qui eum refutavit, *Henr. Kippingium* *Inst. Physic. Lib. I. cap VI. n. 8. pag. 35. seq.* tanquam luculentissimum hujus rei testimonium urgent, *Priscorum Longevitatem* longissimasque primorum hominum præsertim Antediluvianorum ætates in proceræ atq; giganteæ staturæ corporibus, factâ paginâ aliisq; fide dignissimis testibus, quibus impium foret contradicere. Quamquam autem non eo audaciæ dicam an vesaniæ? cum *Varrone* apud *Lactantium* *lib. II. cap. 12.* aliisque procedamus, ut annos illos Patriarcharum tantum 36. dierum, seu menstruos non solares esse statuamus. vid. *Augustinum* *lib. XV. de civ. Dei c. 13.* *Rivetum* *Comment. in Genes. Exercit. XLVII. pag. 192.* *Io. Henr. Heideggerum* *in Hist. Patriarch. Sacra Part. I. Exercit. 12. 13. & 14. de anno & ætate Patriarcharum Antediluvianorum.* *D. Strauchium* *Brev. Chronol. lib. IV. cap. 3. qv. 1. p. 378.* Aut ob multiplicationem generis humani cum *R. Levi* citante *Genebrardo* *lib. I. Chronol.* longævitatem eorum providentiæ non naturæ opus fuisse dicamus: Ambabus licet largiamur manibus, Patriarchas quam diutissime vixisse atque gigantea corpora gestasse; tantum tamen adest, ut exinde languor naturæ nostris temporibus ad judi-

judicari queat ut contrarium potius inde elici posse firmiter credamus.

Primo enim, ut auctoritati *Autoritatem* opponamus, omnibus seculis in quibusdam Nationibus fuisse nonnullos, qui ordinarium annorum ætatis numerum excesserint, observarunt jam pridem & exempla collegerunt *Io. Henr. Heideggerus* l. c. *Exercit. 14. de Longevitate Patriarcharum Antediluvianorum.* *Henr.*

Meibomius *Epistola de Longævis, Baco de Verulamio* in *Hist. Vit. & Mort. Opp. p. 55. Cl. Salmasius* *Diatrib. de annis Climact. p. 740. sqq. Edit. Elzevir. Lugd. 1648.*

Baptista Codronchus *Medicus Imolens. Comment. de Ann. Climat. & modis vitam producendi part. II. cap. 1. 2. p. 116. seqq. Edit. colon. 1623.* *Io. Beverovicus* *Medic. Patavinus* *Epistolica Qu. de vita termino fatali an mobili? cum Doct. Resp. part. II. p. 244. edit. secund. Lugd. 1636.* *Herm. Con-*

ringius *Dissert. de Vita & Morte §. 80. seqq. Schraderus* *Dissert. Physic. de Natura Senio Lips. 1670. habita &c.* Eandem operam navarunt in colligendis exemplis hominum corporibus ad giganteam proceritatem ascendentibus præditorum, à præfiscis Hebræorum temporibus ad nostra usque secula, ex *Goropio Becano, Cassanione, Procopio, Mela, cardano &c. Jonstonus* *Taxomatograph. Natural.*

class. ult. cap. IV. Art. 1. p. m. 526. Conringius *Libro de causis habitus corporum Germanorum Antiqui & novi Helmst. 1666.* & passim auctores qui de gigantibus scripserunt.

Deinde *Rationes* quoque sunt in promptu. Quod si enim respectu longissimæ Antediluvianorum ætatis, brevissima hæc nostra, ob senescentis mundi & naturæ imbecillitatem, ad disparem adeo annorum numerum pervenisse sit dicenda, certe, ex proportionis lege necesse esset, ut jam non annos, sed nec menses vitæ spacio æquaremus, cum à creato mundo usque ad Mosis & divini Psaltis tempora ab annis 900. & 800. ad 70. vel 80. quod summum erat, vitam decurtatam fuisse, sacræ perhibeant paginæ Ps. XC. idque tanto magis quanto certius est hujus Universi Machinam interitui & fini suo esse pœximam. At, cum experientia satis testetur, eundem æquare homines hodie, quem Davidis tempore statuerint ordinariæ vitæ terminum; agentibus incumbit rationem suppeditare, quare ad illa usque tempora tam celeri cursu naturæ vis in hominis duratione defecerit, ut illius vitam ad tam brevem terminum reduxerit & quare exinde ad nostra usque tempora per annos 3000. & quod excurrit, nil jam de illorum vita imminuendo, in eodem statu & termino illam reliquerit. Eadem Proportionis ratio contra staturæ quoq; per languorem naturæ, imminutionem militat. Quod si enim statura hominum semper tenderet in deterius, vix aliquid ac ne vix de humana specie superesset: Firmitas enim per ablationem finiti necesse est ut pereat. Optime ergo in hanc rem *Heurnius* libr. III.

Prognost. 40. Non, inquit, Natura fatiscit: Si enim illa elanguesceret, jam sane diu internecione deletæ essent quam plurimæ rerum species, imo homines ipsi, nec Philosophi ullum argu-

mcc-

mentum invenissent, quo mundi aternitatem firmassent. Et

Justus Lipsius *Physiologia Stoica* libr. III. *Dissert. V. pag.* 977. *Tom. IV. Opp. Vesalia. 1675. Edit. Quæ dictio & argumentatio si vera, & ab ævo in ævum homines minores: quid causæ, quin jam Pygmei, & minus, simus? Atqui constat nos à bis terq; mille annis parum aut nil mutasse, & populari aliqua præsumptione illa, non veritate scripta.*

Quod reliquum est, ex adductis quoq; sub initium Quæstionis duobus Scripturæ Locis, parum roboris adversæ sententiæ accedit. Primus enim, utpote ex Apocrypho, nil nisi falso emendicatum Esdræ nomen præ se ferente, Libro depromptus, in eundem nobis censum venit cum aliis profanorum autorum scriptis, quibus humanam jam, dum aliorum opposuimus autoritatem. Alter autem Apostoli Rom. VIII, 20. 21. haud quicquam præter infirmitatem, impuritatem & deformitatem Creaturæ per lapsum contractam, specierum simul & individuorum ad totalem & finalem per ignem dissolutionem, properationem innuit & illarum abusum, cum Creatoris infamia illiusque servorum damno conjunctum, perstringit. Aut si mavis cum *Celeberrimo Lipsiensium Theologo, Summe Reverendo DN. D. Thoma Ittigio* de Creatura rationali locum explicare, desiderium exprimit fidelium ad gloriam filiorum Dei h. e. electorum cœli civium, in extremo die post resurrectionem corporum revelandam. *Conf. eruditissimam ejus Dissert. de Creatura gemebunda ad Rom. VIII. 19. - 23. Anno 1700. Lipsiæ habitam.* Ecquid autem solatii exinde ad probandum mundi senium aut naturæ defectus atque his superstru-
ctam

Etam vitæ pariter & Corporum Abbreviationem ?

Qv. III. Utrum Lappones Pygmæis accenseri mereantur ?

EXtra omnem contradictionis aut dubitationis ale-
tam positum est, habere Lappones præ aliis Septen-
trionis gentibus id peculiare, ut brevissimæ sint statu-
ræ, id quod ad unum fere omnes observarunt, quot-
quot vel gentem hanc & regionem describendam sibi
sumserunt, vel ulla rationem mentionem ejus injece-
runt, quorum testimonia collegit *Io. Schefferus*
in Lapponia cap. V. pag. 28. seqq. Adducit enim hanc in rem
Paulum Iovium in Descriptione Moschovæ qui Lap-
ponibus *exiguam* corporum staturam esse dicat; *Iac.*
Zieglerum Libello de Regionibus Septentrionalibus, qui
modicæ, *Damianum à Goës* qui *mediocris*, *Olaum*
Magnum lib. IV. cap. II. qui pusilla, *Lomenium*
Brienne comitem in itenerar. qui *Brevissima* staturæ gentem
esse, uno ore affirmant omnes: Præter hos autem
Isaacum Vosium observat. ad Pomponii lib. III. cap. 8.
qui prorsus ordinariam & legitimam Lapponum statu-
ram *trium tantum Cubitorum* facit, atque hinc *tricubitales*
eos appellat; Causam vero brevitatis hujus in frigus
intensissimum conjicit, quanquam rectius hæc in parte
sentire mihi videntur, qui cum *Scheffero* l.c. id cibo
tri-

tribuunt, quo, utpote parum apto ad alendum aut corpus faciendum, vescantur Lappones. Quod si enim frigoris violentia tantum in culpa esset, qui ergo fieret, quod nec ceterorum quoque Septentrionis incolarum corpora cœli inclementiâ ad eandem brevitatem redacta esse videamus, quin potius proceritatem ut plurimum in iis admiremur. Neque tamen hæc, brevissimæ staturæ, Lapponum gens ulla ratione veterum æq; ac recentiorum de *Pygmæis* fabulæ patrocínio adest, id quod ex subsequenti quæstione pluribus patebit.

Qv. IV. Quid ergo de Pygmæis statuendum?

Pygmaei (Plinio quoque *Spithamæi* dicti *Libr. vii. c. 2. H. N. p. m. 291. Edit. Dalechamp.* à cubitali magnitudine nomen sortiti: *Ἐστὶ γὰρ ἡ πυγῶν ἀπὸ ἀλεξάνδρου ἀρχῆς τῆς μικρῆς δακτύλης; πυγῶν enim Græcis denotat intervallum, quod à cubiti flexu ad initium usque auricularis sive parvi digiti procurrit, teste Hesychio apud Henr. Stephani Tom. iii. Thes. Lingv. Græc. col. 286.*) qui vulgò describuntur: quod sint animalia mediæ cujusdam naturæ homines inter & bruta, ad hominum tamen formam & similitudinem effecta, magnitudine cubitum vix excedentia, montes, saxa & subterranea loca incolentia, ibidemque prægrandes thesauros custodientia, multas certe Græcis pariter & Romanis fabulas comminiscendi dederunt occasionem. Hinc Pygmæorum gentes à gruibus ex Thracia suis sedibus esse fugatas *Plinius Hist. Nat. Lib. IV. cap. ii. Homerus vero Iliad. iii. c. xi. in Ægypto Pygmæos à gruibus cæsos, fabulantur.*

C

Ist-

Isthæc vero fabula nondum vetustate fardet, quippe cui non vulgus modo, sed, quod mireris, viri aliquot non illiterati suum nostris quoque temporibus adiecerunt calculum. Teste enim *Roberto Sheringhamo in Notis ad Cap. xiii. Discept. de Anglorum gentis Origine Cantabrigæ 1670. edit. p. 295. seqq.* *Janus Cecilius Frey, Medicus Parisiensis Cosmograph. Cap. X.* Reperiuntur, inquit, in locis subterraneis Pygmaei, non jam de his loquor, qui casu aliquo sunt monstra, & ex hominibus nascuntur, sed de iis, qui intra terram reperiuntur iisdem in cavernis cubitali tantum magnitudine: ut taceam alios. Nos certe experientiæ suffragio innitentes, nec extare, nec extitisse unquam Pygmæos i. e. animalia, ad modum supra commemoratum, saxa terramq; incolentia &c. arbitramur, sed quicquid hac de re narratur & circumfertur, præsertim ab iis, qui in metallicis versantur fodinis, id omne aut fabulas, aut illusionem atque glaucoma maligni Spiritus esse credimus.

Qv. V. Quinam Parvorum aut statura brevium nomine nobis veniant?

Varios varii mensurandi modos excogitarunt ad definiendam justam & proportionatam hominis staturam: *Plinius* tantam requirit latitudinem, à summitate digitorum dextræ manus ad aliam digitorum sinistrae summitatem, extensam, quanta est altitudo à capitis vertice ad plantam pedum. Hæc autem quoniam utriusque tam Proceræ quam Brevis staturæ hominum corporibus conveniens esse potest, cum recentioribus *Jo. Imperialis in Museo Physico Libr. iii. c. iv. p. 156.* post varias

rias observationes, ad certum quendam terminum & mensuram hominum staturas revocans, statuit: Corpus humanum, quatuor pedum Italorum (quorum singuli duodecim constituent uncias) & semis circiter altitudinem non transcendere; Ab hac mensura deficientes Parvos, eam excedentes Magnos appellat; quanquam in Brevitate gradus adhuc agnoscat: *Hinc enim, inquit, Parvi homines erunt, qui in aetate jam adulta non excedunt quatuor pedes, quae communis est Parvorum statura: Qui per tres uncias ab hac deficient, erunt minores Parvis: qui vero tres pedes cum dimidio non transcendent, erunt valde Parvi: tandem si duobus pedibus cum dimidio constant, erunt Pusilli & maxime Parvi: Infra hanc mensuram Nani tantum erunt & monstra, nec inter perfectos homines reponendi.* His praesuppositis facile colligitur (1) excludi à nostro Catalogo *Pueros atq; Infantes*, qui, licet ob defectum aetatis justam nondum attigerint staturam, omnis tamen generis eruditione celebres extiterunt, quippe in quorum Exemplis colligendis alii jam defudarunt, utpote *Philippus de Berlaymont Jesuita, in Paradiso Puerorum Colon. Agripp. Ao. 1619. edito Part. II. c. 9. & 10.* quique primo ponendus erat loco, inclutus Galliae Polyhistor *Adrianus Baillettus* integro Libro quem inscripsit: *Des Enfans devenus celebres par leurs Etudes ou par leurs Ecrits Traité Historique à Paris. 1688.* nec non, qui post ejus messem spicas legit, *Seb. Kortholtus Poës. Prof. in Acad. Kilon. Disquisitione de Poëtriis Puellis, & quam, in Dissert. Kiloni 1701. de studio Senili habitâ, luci publicae se expositurum promisit, de Poëtis Pueris una cum aliquot Centuriis Puerorum ob omnis generis Eruditionem celebrium, quae autem quantum nobis quidem constat, lucem adhuc*

non viderunt. (2) Sicco etiam quod ajunt pede à nobis præteriri *Ordinem Pumilorum,*

*Quos natura brevi statu peracto
Nodosum semel in globum ligavit.*

ut cum *Papinio* Poëta loquar: Quanquam & hos inter reperiantur à scientia & eruditione Clari. v. *Nicephorum* *Libr. xii. Hist. Eccl. cap. 37.*

Qv. VI. Quænam ex alterutra, emi-
nens ne an abbreviata, hominis statu-
ra ad Scientiarum & Eruditionis
culmen attingendum magis
fit idonea?

Tantum à nobis abest, ut in definienda hac Quæsti-
one laudibus ingeniorum illorum quicquam detra-
here animus sit, quos Deus & natura proceris finxit,
corporibus, ut potius vel maxime improbemus invidi-
osa inter alia & ex parte injuriosa illa *Eryci Puteani*
verba in *Encomio Parvorum*, ex *Dornavio* sub initium
præfat. nostræ, citato: *Adeste omnes magni, & qui Maximini
caligam estimatis: Parvos magnis præstantiores esse ostendam, &
ab omni ævo fuisse. Repetite memoria omnium temporum at-
tes, mentiar, nisi magnos fere omnes stolidos, inertes, barbaros,
impios; contra parvos animosos, industrios, morum elegantia &
doctrina illustres reperietis: Neq; ulla ratione aut Catullo
assensum præbeamus, qui Epigramm. 87. in vastis corporibus
ut plurimum ne micam inesse salis & ingenii dicit, aut cum
vulgo trito illi proverbio: Amens longus vel homo longus*

RARO

raro sapiens, calculum nostrum adjiciamus, haud quippe ignari tulisse secula *Lycurgos, Solones, Demosthenes, Septem Græciæ Sapientes, Platones, Menedemos, Apulejos*, & quos ex recentioribus instar multorum nomino, *Scaligeros*: at quantos Eruditionis & sapientiæ fama pariter & staturæ eminentia Viros!

Non tamen etiam in sententiam *Jo. Eissii Hamburgensis* concedere possumus, qui ad eundem fere modum, quo *Jacobus Balde Jesuita, Antagathysum* suum h. e. *Encomion s. Apologiam Pinguium adversus Agathysum* i. e. *exultantem congregationem Macilentorum* ligatâ oratione editum, stylo scilicet Satyrico, nil tamen nisi scommata, nunquam etiam aniles fabulas, spirante, *Discursum suum de Staturæ Proceritate* conscripsit & *Hamburgi 1618* typis evulgavit. Hic ut pro more *Μικρὰν Στάθμους* ægre faciat, inter alia pag. 100. quanquam fateri cogatur, extitisse quosdam exiguæ staturæ homines, qui non temnendam sui nominis famam Posteris ob mediocrem (ut frigide satis loquitur) ingenii promptitudinem reliquerint: id tamen non tam naturæ beneficio, quam exactissimæ potius institutioni & propriæ industriæ tribuit, quippe quarum ope haut raro contingat, ut homines seipso vincant atque aliter ingenia sibi fingant, ac natura inclinaverit, quam in rem citat *Petrum Gregorium Syntagm. 7. 11. Libr. XLI. cap. 7. n. 1.*

Verum præter Educationem & Industriam, quæ in omnibus hominibus requiruntur, ipsam quoque naturam singulare quid & præcocia ut plurimum ingenia indulisse hominibus exiguæ staturæ, jam dudum plerique Doctorum agnoverunt. Hinc enim est, quod *CATO* parvorum irrisores increpet:

Corporis exigui vires contemnere noli;

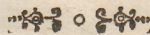
Consilio pollet cui vim natura negavit.

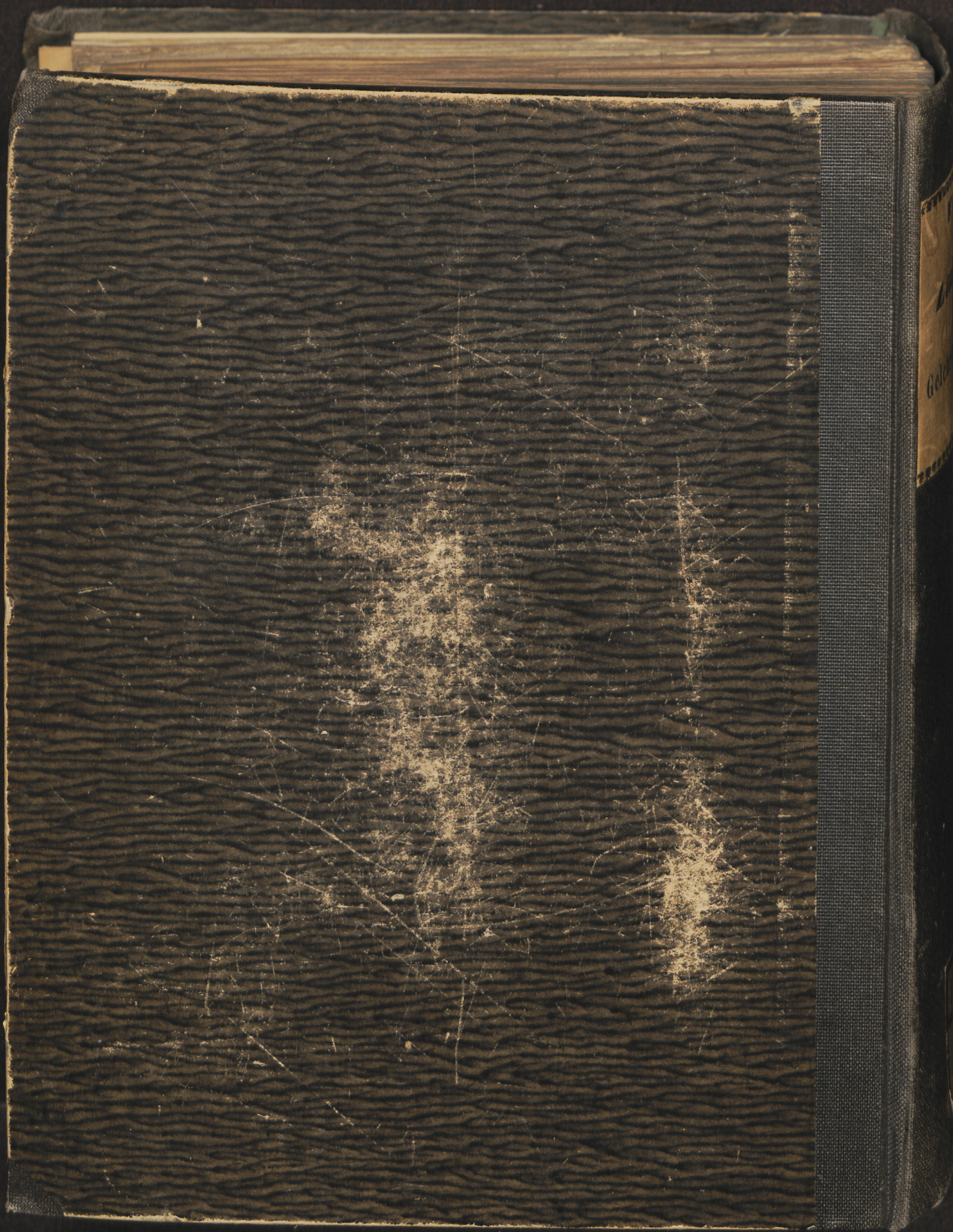
Quid? quod *ALEXANDER APHRODISÆUS Libr. I. Probl. 25.* tanquam Postula.

stulatum atque rem omnium calculo comprobata, hanc inter Problemata sua referat Quæstionem: *Cur homines, qui brevi sunt corpore, prudentiores magna ex parte sint, quam qui longo?* Veteres ergo æque ac Recentiores Philosophi, quæstionem hanc in favorem homulorum definiens, operosi sunt in reddendis rationibus ex natura potissimum & constitutione hominum depromptis. **ARISTOTELES** enim *Lib. Physiogn. sub finem* (in cujus verba ita juravit **JO. IMPERIALIS**, ut ne latum quidem unguem se ab iis discedere dicat *Mus. Phys. Libr. III. Cap. IV. p. 156. seqq.*) rationem suppeditaturus, quare statura valde Parvi acuto plerumq; sint ingenio? respondet: quia motus sanguinis ac spirituum fiat in parvo loco, quam ob rem hi velociter à corde ad cerebrum, & vicissim à cerebro ad cor. ferantur, qualis velocitas faciat ad promptitudinem celeritatemq; discursus, quæ ingenii acutiem quoque innuat. A quibus non dissentit **PAULUS VECHI** *Observat. Physiogn. 14.* Causam petens ex proximior cordis & cerebri vicinia in parvis corporibus, unde per majorem spirituum fervorem negotiatio Phantasie & inde resultans ingenii celeritas promoveatur.

Nonnulli tamen cum **RICHARDO à MEDIAVILLA** *Quodlibet. II. Qv. 18.* ejus titulus est: *Utrum melius sint dispositi ad scientiam parvi quam magni?* in decidenda quæstione ad temperamenta sive Complexiones respiciunt, quarum unaquæque non solum in homine ad Quantitatem operetur, sed etiam ad Qualitatem; & cum *Sanguinea Complexio*, quo plus in homine dominetur & prævaleat, eo plus ad breviteratem eum inclinet; hinc ex bonitate Complexionis sanguineæ concludunt: Mediocritatem, quæ magis ad breviteratem accedat, præstare ad scientias consequendas. Complexionem vero ex sicca & calida temperata mixtam h. e. *Cholericam*, ad actiones, discursus & speculationes Parvos reddere inhabiles ex hac ratione, quia in parvo loco & angusto, qualis est spaciū inter cor & cerebrum hominis pusilli, motus sanguinis & spirituum fiant celerrimi ac vehementes, inde, antequam unus motus ad suum terminum proveniat, supervenire alium & sic subinde alium atque alium, quem in modum se mutuo isti motus impediunt & confundunt, ex quo indistincta, confusa, tarda, insipiens & furiosa quædam resultat cum ad intelligendum, tum ad agendum facultas. Contra, qui frigida & humida gaudeant temperata i. e. *Phlegmatica*, ingenio ad animi operationes obeundas accommodato esse præditos. Ex motus enim sanguinis Symmetria & Proportionē, actionum quoque resultare perfectionem. Quantum enim motui spirituum & sanguinis obstitit frigiditas, tantum compensare breviteratem spaciū, quod inter cor & cerebrum interstitit ob staturæ breviteratem; motumq; sanguinis, qui alias tarde ad cerebrum latus inutilis evaderet animæ functionibus, remanere sufficientem & bonum ob brevem terminum ad quem feratur distantiamque, quæ tarditatem suppleat.

Quicquid tandem causæ sit, certe *μικρον εστωπικρον* eminentis staturæ homines ingenio pariter & doctrina omni tempore si non antecessisse ad minimum tamen æquasse, selectissimis celeberrimorum quorumq; *Theologorum, Juristarum, Medicorum, Philosophorum, Historicorum, Oratorum, Poëtarum &c.* exemplis in proxime sequenti Dissertatione **B. C. D.** ibimus demonstratum.

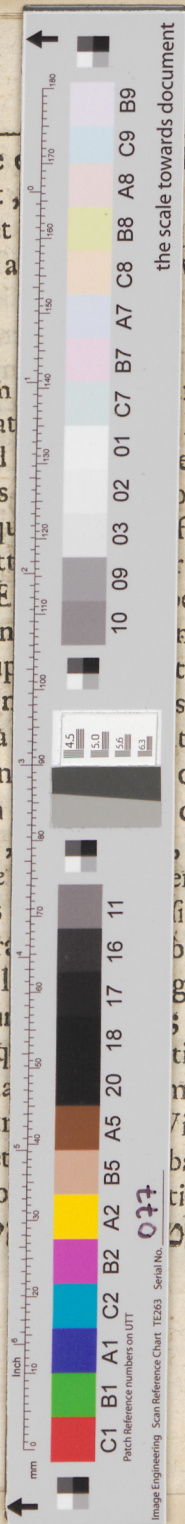

invenietur scientia in mulieribus, sive de intellectum id velint, sive quod verisimilius est, nisi acumine, qua tamen nulla audacior esset hyperbole, convincere erroris ac temerarii a-

XVI.

Illud interim, dum ad ipsum, quanquam admodum exemplorum recensum altera Dissertabit, monendum superest, cum nequidem adque sua arcana mulieres admittere velint suas res, vix esse, cur magnum aut qualemcunque eruditionis apparatus ab iisdem nobis promittat postquam, quam alieno sit animo tota gens Ebraea externa & literatura Graeca Latinaque non verum etiam Philosophia addiscenda, satis super si a Lusitanis, hodie certe, discedas, uti vix inter eruditissimos caetera Judaeos vel primae scientiae externae rudimenta teneat, neminiversato ignotum esse potest; magno quidem versionis ac salutis impedimento & singulari, vino justoque judicio, quo fieri solet, ut quae ipsos latine plerunque scribuntur, (non satis hac ratione instar clausorum Librorum, ut praeter XXIX. n. 12. illis sint, quos nec evolvunt ac legunt, multominus intelligunt aut in animum longo majori suae nationis dedecore, quippe quae olim toti terrarum orbi ad inveniendam disciplinam creta & excolenda eadem praeluxisse non postquam Doctorum est sententia scriptis haud proleto quinimo ab ipsismet Judaeis, quorum aliquis o & disciplinam Paganorum יניחו להם חכמי העברים

...a it-
nge-
uam
vide-

rum
lice-
egis-
octo-
fanæ
tim,
Ctri-
niori
, &
sque
t sa-
con-
con-
, di-
ersus
filio)
o Es.
gere
; At
tiam
n fe-
Viro-
bata;
tiam
לקק